

Jak obchodzić Dzień Praw Człowieka

Autorzy: Grupa projektowa JustNow

Organizacja Dnia Praw Człowieka może obejmować wybraną grupę uczniów, klasę lub całą szkołę. Obchody takich międzynarodowych dni są dobrym sposobem na krzewienie świadomości i wzbogacanie oferty edukacyjnej i metod pracy szkoły. Organizacja Dnia Praw Człowieka może się okazać interesująca dla edukatorów uczniów w każdym wieku.

Uczniowie stykają się z kwestią praw człowieka od najmłodszych lat, choć mogą nie znać koncepcji ochrony praw człowieka. Obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka (10 grudnia) są doskonałym sposobem na wprowadzenie tej tematyki.

Niniejsze opracowanie zawiera kilka sugestii dotyczących tego, w jaki sposób można uczcić Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka (lub inny istotny dzień poświęcony poszczególnym prawom człowieka) poprzez różnorodne działania angażujące uczniów. Trzeba zwrócić uwagę, że kwestia praw człowieka pojawia się w programach nauczania różnych przedmiotów, dlatego w przygotowania warto zaangażować nauczycieli różnych specjalności.

ZAPROŚ CIEKAWĄ OSOBĘ NA SPOTKANIE Z KLASĄ/UCZNIAMI CAŁEJ SZKOŁY

Zaproszenie ciekawej osoby na spotkanie z uczniami jest znakomitym sposobem uzupełnienia programu nauczania i zainteresowania uczniów tematyką praw człowieka. Jest wiele możliwości zaproszenia ciekawej osoby: można zaprosić kogoś z liczącej się organizacji zajmującej się prawami człowieka, np. Amnesty International lub Human Rights Watch, aby opowiedział uczniom o pracy tej organizacji i najważniejszych zagadnieniach z dziedziny praw człowieka współcześnie. Inną możliwością jest osoba z lokalnej miejscowości, zaangażowana w kampanię na rzecz praw człowieka (być może jeden z rodziców uczniów?). Jeszcze inną opcją jest zaproszenie kogoś z organizacji pozarządowej zajmującej się uchodźcami, handlem ludźmi, wolnością prasy/słowa, itp. Można też zaprosić osobę o określonej kondycji życiowej (np. uchodźcę, osobę ubiegającą się o azyl, ocalałego z Holokaustu, członka mniejszości narodowej lub etnicznej, aktywistę LGBT, osobę z niepełnosprawnościami, itp.), aby opowiedziała klasie/szkole o swoich przeżyciach i doświadczeniach w formie osobistej relacji.

SKONTAKTUJ SIĘ Z LOKALNĄ/KRAJOWĄ ORGANIZACJĄ ZAJMUJĄCĄ SIĘ OCHRONĄ PRAW CZŁOWIEKA

Rozważ skontaktowanie się ze znaną organizacją zajmującą się ochroną praw człowieka, np. Amnesty International, Human Rights Watch lub organizacją o zasięgu regionalnym (np. w Polsce – Helsińska Fundacja Praw Człowieka) i zorganizuj szkolny oddział takiej organizacji. Opcjonalnie, można poprosić taką organizację o zaproponowanie specjalnego programu edukacyjnego dla uczniów Waszej szkoły – dla kilku klas lub grupy uczniów zainteresowanych zajęciami pozalekcyjnymi. Wiele organizacji pozarządowych koncentruje swoje działania na promowaniu aktywnego udziału obywateli w życiu publicznym i edukacji w dziedzinie ochrony praw człowieka i chętnie przyjmą takie zaproszenie. Niektóre organizacje oferują również mobilne materiały edukacyjne, np. wystawy (np. Anne Frank – historia na dzień dzisiejszy) lub warsztaty do przeprowadzenia w klasach (np. Free2choose – zgłębiające dylematy związane z prawami człowieka), itp.

ZORGANIZUJ POKAZ FILMU/FILMU DOKUMENTALNEGO POŚWIĘCONEGO PRAWOM CZŁOWIEKA

Coraz powszechniejszym trendem w większości państw europejskich jest organizowanie od czasu do czasu festiwali filmowych o tematyce związanej z prawami człowieka. Szkoła może skontaktować się z organizatorami takiego festiwalu i poprosić ich o pokaz odpowiedniego dla grupy wiekowej filmu lub filmu dokumentalnego dla całej szkoły. Opcjonalnie można samodzielnie poszukać odpowiedniego filmu, który koncentrowałby się na wybranym temacie dotyczącym praw człowieka, a następnie obejrzeć go z klasą i przeprowadzić dyskusję/refleksję poświęconą treści filmu i wrażeniom uczniów. Można też wykorzystać licznie dostępne na YouTube krótkie filmiki edukacyjne z dziedziny praw człowieka udostępniane przez Organizację Narodów Zjednoczonych i organizacje afiliowane przy ONZ (np. krótki film o Dniu Praw Człowieka powstały w 2016 r. przedstawiający zaangażowanie ONZ w dziedzinę ochrony praw człowieka: <https://www.youtube.com/watch?v=dYleie80B3M>).

ZORGANIZUJ SPEKTAKL TEATRALNY POŚWIĘCONY KWESTII PRAW CZŁOWIEKA

Jeśli w szkole działa koło teatralne, zorganizuj wystawienie sztuki związanej z tematyką praw człowieka, po której nastąpi dyskusja lub zadanie domowe na ten temat. Można oprzeć taką sztukę na jednym z ćwiczeń stworzonych przez Augusto Boala zgodnie z metodologią jego Teatru Forum (znanego również jako teatr uciśnionych); można też oprzeć sztukę o znaną, istotną dla młodzieży książkę czy opowieść dotyczącą praw człowieka, itp.

PRZYGOTUJ WYSTAWĘ PRAC ARTYSTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH KWESTII ZWIĄZANYCH Z PRAWAMI CZŁOWIEKA

W ramach realizowanego na zajęciach pozalekcyjnych programu można z grupą uczniów przygotować projekty artystyczne o tematyce praw człowieka. Uczniom można powierzyć zaprojektowanie ich własnych plakatów lub paneli informacyjnych na temat poszczególnych zagadnień z dziedziny praw człowieka. Można na przykład powierzyć poszczególnym grupom uczniów (np. klasom lub grupom, które zechcą wziąć udział w projekcie) wybrane prawo człowieka, które będą mieli za zadanie przedstawić na fotografii lub za pomocą rzeźby. Następnie można zorganizować wystawę tych prac opatrując je podpisami – odpowiednimi prawami człowieka. Zadanie to wymaga od uczniów, by przemyśleli na czym

---

polega istota każdego z wybranych praw człowieka (tak, by znaleźć odpowiedni pomysł na przedstawienie tego prawa na zdjęciu lub w rzeźbie albo odgadnąć, co autorzy pracy mieli na myśli). Uczniowie będą się też interesowali, co przedstawili na zdjęciach ich koledzy i koleżanki. Może to okazać się bardzo aktywizujące.

PRZYGOTUJ OBCHODY INNEGO DNIA Z KALENDARZA PRAW CZŁOWIEKA

Dzień Praw Człowieka nie musi być obchodzony co roku 10 grudnia – można rozważyć organizację specjalnych zajęć w klasie lub na forum całej szkoły wykorzystując dowolną datę z kalendarza praw człowieka (listę można znaleźć tutaj: http://www.eycb.coe.int/Compass/en/chapter_2/calendar.html). Przygotowany przez Radę Europy podręcznik „Kompas”, który również można znaleźć na tej stronie internetowej, dostarcza wielu przykładów zajęć, jakie można przeprowadzić w takim dniu. Mogą to być np. Międzynarodowy Dzień Kobiet (8 marca), Światowy Dzień Romów (8 kwietnia), Światowy Dzień Uchodźców (20 czerwca), itd.

NAWIĄŻ WSPÓŁPRACĘ Z INNĄ SZKOŁĄ W KRAJU LUB ZA GRANICĄ

Można zorganizować wirtualny projekt we współpracy ze szkołą z innego kraju, który połączy uczniów z ich rówieśnikami z zagranicy i w ten sposób pomoże zwiększać ich świadomość o prawach człowieka. Należy przygotować uczniom listę pytań dotyczących poziomu ochrony praw człowieka w ich kraju (obie grupy otrzymują tę samą listę pytań i przygotowują odpowiedzi przed rozmową poprzez skype pomiędzy Waszymi dwoma krajami). Projekt nie musi dotyczyć jedynie praw człowieka, lecz może być także elementem globalnego doświadczenia międzykulturowego dla Twoich uczniów. Istnieje kilka inicjatyw, które stawiają sobie za cel łączenie grup uczniów na całym świecie, warto więc poszukać takiej, która najbardziej będzie odpowiadała uczniom/szkole. (Warto sprawdzić np. <https://schoolsonline.britishcouncil.org/about-programmes/connecting-classrooms>).

ZORGANIZUJ PODCHODY

Umieść kody QR (można je wygenerować online bezpłatnie np. tutaj <https://www.qr-code-generator.com>) w różnych miejscach na terenie szkoły. Każdy kod powinien zawierać link do innego zadania (stworzonego przez nauczycieli szkoły i dotyczącego kwestii związanych z prawami człowieka, najlepiej o charakterze lokalnym lub krajowym; wśród zadań mogą znaleźć się interaktywne puzzle, zagadki, analiza artykułu prasowego, pytania dotyczące filmów, książek, itp., mogą to też być zadania praktyczne, jak zrobienie zdjęcia wybranego obiektu na wystawie w miejskim muzeum lub przeprowadzenie krótkiego wywiadu/ankiety – cokolwiek przyjdzie Ci do głowy). Można również o przygotowanie takich zadań poprosić wybraną grupę uczniów – warto postawić na aktywne zaangażowanie uczniów w takie zadania. Zadania mogą być bardzo łatwe i wymagać jedynie znalezienia odpowiedzi na konkretne pytanie w internecie, lub trudniejsze, jak nakręcenie krótkiego filmu na zadany temat – w zależności od planowanego czasu trwania podchodów. Każde zadanie powinno również zawierać wskazówkę, gdzie można znaleźć kolejne kody. Podchody mogą trwać jeden dzień lub kilka miesięcy – to projekt o bardzo elastycznym charakterze. Kiedy uczestnik ukończy zadanie, powinien w jakiś sposób zostać nagrodzony (jeśli jest to wielodniowa zabawa – można też ustalić system gromadzenia punktów, które wskażą zwycięzcę). Nagroda uzależniona jest od możliwości szkoły i kreatywności

---

organizatorów. Realizacja pomysłu podchodów związanych z prawami człowieka wymaga twórczego podejścia, ale łatwo ją dostosować do warunków i potrzeb szkoły.

ZAARANŻUJ ZADANIE DOTYCZĄCE PRAW CZŁOWIEKA W OPARCIU O MEDIA

Jeśli w szkole wydawana jest gazetka, zachęć uczniów do napisania artykułu dotyczącego tematyki praw człowieka. Możesz również zaproponować uczniom skontaktowanie się z lokalną stacją telewizyjną czy radiową lub wydawcą lokalnej gazety i poprosić, by spróbowali skłonić ich do częstszych publikacji o tematyce związanej z naruszeniami praw człowieka lub większej koncentracji na tej kwestii w ich programach/artykułach. Innym sposobem zaangażowania uczniów w zadanie dotyczące praw człowieka w oparciu o media jest zachęcenie uczniów do przyłączenia się do kampanii na rzecz praw człowieka, a jeszcze lepiej samodzielnego zorganizowania własnej. Skuteczną drogą dotarcia do młodszego pokolenia odbiorców jest też krzewienie świadomości na temat praw człowieka przy wykorzystaniu nowoczesnych mediów (Instagram, Twitter, Facebook, itp.).

BUDUJ ŚWIADOMOŚĆ NA TEMAT PRAW CZŁOWIEKA W SWOJEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Zorganizuj z uczniami badanie, polecając im przeprowadzić w ich najbliższym otoczeniu wywiady na temat różnych zagadnień związanych z prawami człowieka i przygotować prezentację na ten temat dla koleżanek i kolegów z klasy. Takie badanie może być pośrednim sposobem na budowanie świadomości na określony temat poprzez interakcje z dużą grupą ludzi, z którymi w innych okolicznościach uczniowie nie mieliby okazji rozmawiać.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Treść tego materiału nie odzwierciedla oficjalnej opinii Unii Europejskiej.
Odpowiedzialność za informacje i poglądy wyrażone w filmie spoczywa wyłącznie na autorze (autorach).